

Claes Thunblad
Stadsmiljö
08-508 263 71
claes.thunblad@stockholm.se

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2011-11-24

Stuprör och svallis – fastighetsägarnas ansvar, stadens huvudbry. Svar på skrivelse från Ulla Hamilton, m.fl. (M), Jesper Svensson (FP), Jonas Naddebo (C) och Göran Oljeqvist (KD).

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelsen.

Per-Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Ted Ell
Avdelningschef

Sammanfattning

I en skrivelse till trafik- och renhållningsnämnden får trafikkontoret i uppdrag att se över frågan med stuprör som leder dagvatten från fastigheter ut på stadens gångbanor, samt de problem med frysning och isbildning som detta förorsakar. Kontoret ska återkomma till nämnden med möjliga förslag till hur problemet kan avhjälpas, både vad gäller befintlig bebyggelse och vid nyexploatering.

Trafikkontoret konstaterar att det finns stöd i Ordningslagen, samt i Lag med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning, att ålägga fastighetsinnehavare att åtgärda den is som bildas då dagvatten leds ut i stuprör på gångbanan.

Att enbart stödja sig på detta lagliga utrymme bedöms dock inte som en framkomlig väg för att lösa detta isproblem. Risken finns att staden skulle tvingas driva flera kostnadsdrivande och tidskrävande rättsliga processer mot de fastighetsägare som avhåller sig från ansvar. Kontoret gör också bedömningen att stadens väghållaransvar kan åberopas kring de fastigheter där isbildning på gångbana inte åtgärdas. Det faktum att de flesta stuprör som leder ut på gångbanan är försedda med elledning innebär dessutom att en åtgärd i form av ishackning endast är lämplig vid smälttemperaturer. I annat fall återkommer isen inom några få timmar. Frågan om ett åläggande om åtgärd har fullgjorts kan därmed vara svår att följa upp.

Trafikkontoret föreslår att ansvarsfrågan gällande isbildning som dagvatten skapar vid stuprör bör tydliggöras gentemot fastighetsägarna. För praktisk tillämpning föreslås att "Istappstelefonen", som finansieras av privata och allmänna fastighetsägare, även åtar sig att hantera ärenden som avser isbildning vid stuprör, vilket inte hanteras av "Istappstelefonen" i dag

För att säkra att åtgärder vidtas efter anmälan föreslås att trafikkontoret, inom ramen för budgetuppdraget att inrätta vintervärdar, erbjuder fastighetsägarna en bilburen ispatrull för halkbekämpning och ishackning efter anmälan från istappstelefonen. Detta ansvar bör dock på sikt inte åligga staden.

Kontoret föreslår också att staden snarast tar initiativ till att förlänga det samverkansavtal som tecknades mellan staden och Fastighetsägarna Stockholm med syfte att samordna verksamheten med takskottning och vinterväghållning av stadens gångbanor inför vintern 2010/2011. I ett nytt avtal bör även reglering av ansvar, samt åtgärder gällande is på gångbanor inrymmas.

Remissen

I en skrivelse till trafik- och renhållningsnämnden påtalas problemen med stuprör som leder dagvatten från fastigheter ut direkt på gångbana. Under vintertid orsakar denna avrinning stora problem vad gäller halka och isbildning på stadens gångbanor.

I skrivelsen som är undertecknad av Ulla Hamilton m.fl. (M), Jesper Svensson (FP), Jonas Naddebo C och Göran Oljeqvist (KD) föreslås som möjlig lösning att dagvattnet avleds in i fastighetens egna ledningssystem eller till stadens dagvattenledningar. Fastighetsägaren bör ansvara för att ombesörja denna åtgärd.

Trafikkontoret får i uppdrag att återkomma med möjliga förslag på hur problemet med svallis på trottoarerna från fastigheternas stuprör kan avhjälpas, både vad gäller befintlig bebyggelse och nyexploatering.

Ärendet beredning

Skrivelsen från trafik- och renhållningsnämnden inkom till trafikkontoret 2011-02-18. I beredningen av detta ärende har Stadsledningskontorets juridiska avdelning, Stockholms Vatten AB, Stadsbyggnadskontoret och Exploateringskontoret rådfrågats.

Trafikkontorets synpunkter och förslag

Skrivelsen ”Stuprör och svallis – fastighetsägarnas ansvar, stadens huvudbry” tar upp en fråga som vintertid orsakar stora problem på stadens gångbanor. Det faktum att dagvatten, i form av smält taksnö och regn, leds ut direkt på trottoaren skapar stora isfläckar som i sin tur förorsakar farlig halka och halkolyckor. Störst problem uppstår vid temperaturväxlingar, då fruset vatten i stuprören smälter. Senare år har också fastighetsägare, för att undvika frysning och skada på stuprören, placerat värmeslingor i rören så att smältvatten rinner ut på gångbanan även vid låga temperaturer. Det faktum att de tidigare ”kallförråden” i ökande grad inreds till uppvärmda, bebodda vindsvåningar bidrar ytterligare till att taksnö smälter även vid minustemperaturer.

Lokalt omhändertagande av dagvatten

I Stockholm Vatten AB:s dagvattenstrategi för Stockholm innefattas i första hand principer och regler för att säkra vattnets kvalitet och motverka eventuella föroreningar. Men sedan 1994 finns en policy för lokalt omhändertagande av detta förhållandevis rena dagvatten (LOD) som rekommenderas vid all nyproduktion av bostäder och arbetsplatser och vid ändrad markanvändning i Stockholms stad. Detta är i dag ett krav som ställs vid all bostadsexploatering i staden.

Ett lokalt omhändertagande innebär att dagvatten leds till befintlig eller nyskapad våtmark eller vattendrag, på tomtmark eller på intilliggande allmän mark. Under senare tid förekommer också att vatten leds ut i stadens växtbäddar för gatuträd. I framför allt innerstaden finns dock stora kapacitetsproblem vad gäller ett lokalt omhändertagande av dagvatten. Bristen på grön-, våtmark och vattendrag i nära anslutning till nyexploatering försvårar LOD i innerstaden.

Problemen med dagvatten som rinner ut på gångbanor är därför i första hand ett problem i befintlig bebyggelse och i synnerhet i innerstaden.

Juridiska ansvarsförhållanden

Vad gäller de juridiska ansvarsförhållandena för staden, respektive fastighetsägarna finns följande skrivning i ordningslagen 3 kap 3§: ”Brister på byggnader, ställningar, skyltar och liknande anordningar som medför risk för skada på personer eller egendom på offentlig plats, skall avhjälpas utan oskäligt dröjsmål. Snö och is som kan rasa ned och skada personer eller egendom på offentlig plats ska utan oskäligt dröjsmål avlägsnas från tak, rännor och liknande anordningar.” I samma paragraf framgår att ”Ansaret för att åtgärder i första och andra styckena vidtas vilar på ägaren eller den som till följd av nyttjanderättsavtal eller på någon annan grund är i ägarens ställe.”

I lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning tydliggörs kommunens möjlighet att ålägga en fastighetsinnehavare att utföra driftåtgärder på gångbana.

I 3§ står att ”Kommunen kan ålägga en fastighetsinnehavare inom ett område med detaljplan där kommunen är huvudman för allmänna platser att utföra de åtgärder som avses i 2§ första stycket i fråga om gångbanor eller andra utrymmen utanför fastigheten som behövs för gångtrafiken”. 2§, första stycket, lyder ”På gator, torg och andra allmänna platser som är redovisade i detaljplan enligt plan- och bygglagen (2010:900) och för vilka kommunen är huvudman, ansvarar kommunen för att platserna genom gaturenhållning, snöröjning och liknande åtgärder hålls i ett sådant skick att uppkomsten av olägenheter för människors hälsa hindras och de krav tillgodoses som med hänsyn till förhållandena på platsen och övriga omständigheter kan ställas i fråga om trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet.”

Kontorets slutsatser och förslag

Med bas i ordningslagen, samt i lag med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning anser trafikkontoret att det finns en möjlighet för staden att ålägga fastighetsägaren att åtgärda den is som bildas då dagvatten leds ut i stuprör på gångbanan.

Kontoret konstaterar dock att detta lagliga utrymme inte med automatik löser problemen med svallis på trottoarer från fastigheternas stuprör. De fastighetsägare som avhåller sig från ansvar skulle tvinga staden att inleda rättsliga processer som kan bli både kostnadsdrivande och tidskrävande. Det faktum att de flesta stuprör som leder ut på gångbanan är försedda med elledning innebär dessutom att en åtgärd i form av ishackning endast är lämplig vid smälttemperaturer. I annat fall återkommer isen inom några få timmar. Kontorets bedömning är också att det

väghållaransvar som staden har måste vägas in kring de fastigheter där isbildning på gångbana inte åtgärdas.

Baserat på lagtexter skulle staden eventuellt också kunna kräva att dagvatten ska ledas direkt in i stadens ledningsnät. Efter samråd med Stockholm vatten AB konstaterar dock kontoret att en sådan lösning skulle innebära stora kapacitetsproblem då ingen utjämning och fördröjning av vattnet sker innan avledning till ledningsnätet. Eftersom regnvatten och spillvatten leds i samma ledningsrör i stora delar av innerstaden, skulle denna lösning också ur miljösynpunkt vara olämplig.

Mot denna bakgrund föreslår kontoret att ansvarsfrågan gällande den isbildning som dagvatten skapar vid stuprör bör tydliggöras gentemot fastighetsägarna. För praktisk tillämpning föreslås att "Istappstelefonen", som finansieras av privata och allmänna fastighetsägare, även åtar sig att hantera ärenden som avser isbildning vid stuprör. "Istappstelefonen" tar i dag emot anmälningar från allmänhet gällande taksnö och istappar och uppmanar berörd fastighetsägare att åtgärda denna riskanmälan. Kontoret har inlett samtal med ansvariga för "Istappstelefonen", som ställer sig positiva till ett vidgat uppdrag.

Kontoret gör dock bedömningen att de resurser som skulle krävas av en fastighetsägare för att åtgärda problem med isbildning på gångbanor i flera fall är begränsade. Det är också troligt att flera fastighetsägare kommer att ifrågasätta själva ansvarsfrågan. Kontoret föreslår därför att staden, inom ramen för budgetuppdraget att inrätta vintervärdar, erbjuder bilburen patrull som kan åtgärda dessa anmälningar. Åtgärden skulle då bestå i att hacka is vid smälttemperatur och enbart halkbekämpa vid minusgrader. I de fall det föreligger risk för tak- eller isras ska ingen åtgärd vidtas. I stället görs en anmälan till istappstelefonen om att åtgärda detta. Eventuella kostnader för merarbete inom ramen för istappstelefonen bör fastighetsägare bekosta. Stadens resurser för att åtgärda anmälningar om isbildning vid stuprör bör också på sikt åligga fastighetsägarna.

Slutligen föreslår trafikkontoret att staden snarast tar initiativ till att förlänga det samverkansavtal som tecknades mellan staden och Fastighetsägarna Stockholm inför vintern 2010/2011. Avtalet syftade till att samordna verksamheten med takskottning och vinterväghållning av stadens gångbanor. I ett nytt avtal bör även reglering av ansvar, samt åtgärder gällande is på gångbanor inrymmas.

Trafikkontoret föreslår att trafik- och renhållningsnämnden detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen ”Stuprör och svallis – fastighetsägarnas ansvar, stadens huvudbry”.

Slut